

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű ujság

Előfizetési árak: egész évre 10 K, félre 5 K
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhelyi, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

Segíts székely magadon!

— Kolumbus tojása a székely vasúthoz. —

A „Hiteles Merkur” nagyérdekű közlése.

A székelyföldi vezető körök figyelmébe.

„A többtermelés jegyében” cím alatt két cikkely jelent meg a „Hiteles Merkur” című pénzügyi és általános érdekű folyóirat június 17. és július 3-iki számaiban, amelyeket a „Székelyország”-nak, mint a székelység igaz érdekeiért harcoló organumának egyik önzetlenül lelkes barátja szívesességéből kaptunk kézhez.

Első pillanatra kivonatossan akartuk ismertetni a hosszabb lélekzetű tanulmányt, de az egész közlemény annyira tanulságos, a székely vasut megteremtésére oly egyszerű és könnyűszerrel megvalósítható módozatot ajánl s általában a vasut közgazdasági lényegét, fontosságát oly megkapó közvetlenséggel tárja elénk, hogy abból bármit is kihagyni vagy hozzá tenni, bűnnek tartanók.

Szóról-szóra közöljük tehát a széles látókörű írótól származó, egyszerű és világos képet adó cikkelyeket:

II.

Többet termelni, ez a jelszó. Mert hát birunk is többet termelni, mutatja a földért sok helyütt fizetett hallatlan bér. Amit biztosan nem adnának meg érte, ha be nem hozná. De nemcsak behozza, hanem marad is utána jócskán, mert csak azért, hogy a ráköltöttet behozza vagyis jóformán ingyért bizony senkise küzködnék vele. De figyeljük csak meg, minők ezek a földek, hol fekszenek? S nagyhamar rá fogunk jönni, hogy valamennyije olyan helyen, ahonnan könnyen gazdára lel a föld termelvénye. A kosár-szőlő, a zöldség, a tejgazdaság, a hizlalás, a cukorrépa-termelés mind csak a vasut közelségét keresi. Ezért is van azután az, hogy a vasutmenti szántó-földek azonnal telkekké avasználják, négyszögölenként s nem holdszám szerint adják-veszik őket. Figyelj csak meg minden ki a saját legjobbtudomása szerinti eseteket, mennyire szőköt föl a vasutmenti földek értéke, bére, hány-szorosan lehetne belőle kifizetni az egész vasutnak az összes költségét. Ezt külföldön nagyon is jól tudják s azért építenek is vasutakat a leg-

sivárabb vadonokba, csak a környező területeket kapják meg érte; bizvást megvárhatják, míg a vasut révén akkorára emelkedik a föld értéke, hogy az egész vasutépítési költség megtérül belőle. Megtették ezt nem egyszer nálunk is.

Hiszen tegyünk csak egy kis számítás. A mi vasutaink egy-egy kilométere mintegy 100.000 K-ba kerül. Ennek a kamatoztatására, még ha semmi hozzájárulás se kerülne az

A hős 82-esek.

A cs. és kir. Hadügyminisztérium 1916 május 16-án kiadott 421-ik számú veszteség lajstromába foglalt székelyudvarhelyi cs. és kir. 82-es ezredbeli tisztek és legénység névsora (LXXXII. közl.)

Kelemen Albert népf. V. gépfő. Udvm. 1889 megs. — Kodra László népf. 15 sz. Szilágyvm. Perecseny 1893 ms. Kovács Antal 16 sz. Csikvárdotfalva 1882 hadifogoly. — Král Vencel népf. 14 sz. Csehország 1896 megs. — Kviz Vencel népf. 14 sz. Csehország 1894 ms.

Mércsi László népf. 4 sz. Szilágyvm. Vadafalva 1893 ms. — Monye László népf. 3 sz. Szilágyvm. Hadadgyórttelek 1882 ms.

Nagy Ferenc 12 sz. Csvm. Gyergyóremete 1893 ms. — Novotny Vencel pótt. 4 sz. Csehország Kolin 1882 ms.

Pap András 12 sz. Udvm. Homoródvárosfalva 1888 (Sebesülten hadifogoly. Katonai rokkanttal felcserélve). — Pap János népf. 3 sz. Szilágyvm. Csaholy 1890 megs. — Pap László Ilyés 1 sz. Nagyszeben 1883 ms. — Péter II. István 2 sz. Udvm. Székelyszentkirály 1884 ms. — Pocsai Ferenc ővezető 7 sz. Békésvm. 1895 megs. — Portik Antal (Józsefé) népf. 8 sz. Csvm. Gyergyó-

államtól, a megyétől meg a községekől, évi 5—6000 korona szükség, még akkor is, ha a vasut maga semmit se jövedelmezne.

A vasut közelségét — mondjuk csak 1—2 órai szekértávolságra, tehát 20 km. nyire jobbra-balra, tegyük föl érezhetőnek, úgy a vasut minden kilométeréhez jobbról-balról 20—20, összesen 40 négyszögkilométernyi terület tartozik. Ez 40 millió négyszögméter. Az 5—6000 K

remete 1875, meghalt 1916 február 19-én. — Prusu György népf. 8 sz. Csvm. Gyergyóbékás 1896, meghalt 1916 január 8.

Rajner Ferenc népf. 8 sz. Sopronm. Barbacs 1874, meghalt 1916 február 19. — Rancz Lajos népf. 8 sz. Csvm. 1874, meghalt 1916 február 19. — Rusicska István 5 sz. Baranyvm. Jásdbölle 1886 ms. — Russ Gradi-mir tizedes 16 sz. Kisküküllővm. Szásznádas 1885 ms.

Sim Vaszi népf. 19 sz. Kisküküllővm. Bord 1893, meghalt 1915 dec. 15. — Simó Dénes népf. 12 sz. Udvm. Szentegyházfalva 1876, meghalt 1915 dec. 24. — Simó Péter 18 sz. Udvm. Kápolnásfalu 1887, meghalt 1915 dec. 17. — Simon József ővezető 12 sz. Udvm. Bözödjufalu 1892 megs. — Sladecsek Antal 11 sz. Csehország Oleszka 1891 ms.

Szabó József tart. 9 sz. Udvm. Vágás 1884 (Sebesülten hadifogoly, de mint hadirokkant visszacseréltetett). Szabó István népf. 20 sz. Csikmardfalva 1876 ms. — Szakács Ádám tart. tizedes 16 sz. Csikvacsárcsi 1884 hadifogoly (Sebesülten hadifogoly, Olaszországból visszakerült). — Szappanyos Albert pótt. 20 pót-sz. Udvm. Kisgalambfalva 1889 ms. Szőcs György pótt. 20 sz. Csvm. Te-kerőpatak 1887, meghalt 1916 febr. 12. Stanczu Miklós népf. 17 sz. Udvm. Homoródbene 1883 ms. (Folytatjuk).

évi törlesztésre, egy négyszögméterre a fillérnek 15 ezredrésze, vagyis 1000 négyszögméterre 15 fillér jut évente. Tizenöt fillér évente! Pedig 1000 négyszögméter 200—250 négyszögöl, már egy negyedhold. Ugy, hogy egy holdra 60 fillért, minden hétre alig 1 fillért vetnénk ki, hát abból minden vasutat meglehetne építeni.

Nos, hát vajjon megér-e ennyit a vasut a gazdának?

Az a vasut, amelyik nélkül nincs és nem lehetséges a zöldségtermelés, nem lehetséges a téhenészet, nem lehetséges a kosárszőlőtermelés, nincs és nem lehet a gyümölcskertészkedés. Vajjon megéri-e holdankint 60 fillért, hetente 1 fillért, ha mindez lehetővé válik?! Feleljen rá ki-ki saját magának.

S vajjon igaza volt-e azoknak a szinmagyar községeknek, amelyek nem várták be, míg valami élelmes vállalkozó csinálja meg nekik a vasutat, természetesen mindenek előtt jól bebiztosítva a maga hasznát belőle; hanem akik belátták azt, hogy hiszen ha csakugyan semmit se jövedelmezne az a vasut, meg ha az egész összeget nekik kellene előteremteniök minden kormányi s megyei, segély nélkül, hát akkor is megérne a vasut hetenkint egy fillért minden hold után. Különösen, ha aztán látták, hogy bizony még erre az 1 filléres befizetésre se kerül a sor.

Kérdezze meg ám akárki Békés városát, vagy Szentest vagy, Kun-szentmártont, avagy ha a szinmagyar községeken kívül még nem magyar is kell, a szebenmegyei Nagydísznódot (hányan vagyunk, akik még a hírét sem hallottuk soha neki?), hogy fizettek-e valaha valamit a vasutjukra, s odaadnák-e most a maguk építette vasutjukat bármilyen pénzért is? Mikor ők szabják meg a fuvardíjat s a vonatjárat is rajta. Vagy Kispest községe az ő állomását, amely egyszerre rengeteg gyárat hozott az állomás környékének azelőtt girbegurba kavicsgödörös tájékára. Különösen, ha olyan ügyesen csinálják, mint Békés városa, amelyik megadóztatja az ő városi vasuti pótdíjai-

val a vasuton járó minden, még oly földről jövő idegen kereskedőjét is, meg a hozott és elvitt áruját is.

Meg azután hányan vannak élelmes megyeink közül is olyanok, mint Gömör, Trencsén stb., amelyik Békés városának ezt a példáját a megye minden állomására általánosította s beszédet a vasutal magával a megye javára ezeket a vámdíjakat minden jövő-menő áru után. Vagyis fizeti a szállítási díjon kívül a pótdíjjal a vasutat az, aki használja.

Lám, ahol nincs még vasút, azoknak egyszerűen azt mondhatnám, tegyenek úgy, mint ezek a községek, s hogy azok mit csináltak, azt kérdezzék meg tőlük. De olvasóink bizonyára ennél kézzel foghatóbb tanácsot akarnak. A föntiekben ki van már fejezve ez is. Határozza el az a község, már akármelyik, amelyik olyan vasutat szeretne, amely még nincsen meg neki, hogy a községben a vasutól jobbra-balra 20 km. távolságig minden magyar hold után hetente legföljebb 1 fillért szed be közadók módjára a vasut építési költségeinek törlesztésére abban az esetben s addig, amíg vagy a vasut saját jövedelmeiből ez a törlesztés ki nem telnék, vagy pedig amíg a Békés városa meg Gömör és Trencsén s egyéb vármegyék példájára beszédendő vasuti pótdíj a törlesztési szükségletet nem fődöznél.

Amint ez a határozat köztudomású lesz, fog akadni vállalkozó csőstül, aki erre kész megépíteni akármelyik vasutat.

Gondolják csak meg, hogy a vasutépítés azonfelül, hogy egyetlen hirtelen hatású előmozdítója a többtermelésnek, még mennyi micsoda keresetre ad alkalmat.

Hisz még a legtanulatlanabb földmunkás, a kubikos is a vasutépítésnél kapja a legtömegesebb s a legtovább tartó munkát. Ha semmi más foglalkoztatás se bizonyulna keresztlivhetőnek, a háborúból visszatérő hőseink részére, hát akkor is a nagyszámu földmunka megadja nekik a kenyeret s itthon tartja őket.

Meg azután a sok téglavető, ami a vasuti épületek, hidak, stb. előállításánál fölhasznált téglák készítéséhez kell. Kőtörők a vasut talpfái alá szükséges kavicshoz, meg a vasuthoz vezető utak kövel burkolásához. Ácsok a vasuti hidak és épületek gerendázatához, s favágók a vasuti talpfáknak az erdőségeken elkészítéséhez. Fűrészgyári munkások a sok deszka, palló és szobapadló előállításához. Kőművesek és nap-szamosok az épületek és egyéb építkezésekhez. Hogy csak azokat a foglalkozásokat említsük, amiből mindenütt van bőven elegendő. Hát még a szakmunkások. A vasgyárakban a sinek, sinszegek, vasgerendák készítésénél, a vasuti mozdonyok és a vasuti kocsik előállításánál. A vasuti kocsik és az állomások butor-szükséglete, a sok mindenféle vasuti biztosító és jelző-berendezés elkészítése mennyi embernek adhat kenyeret a legkormosabb szénlapátólól

a legnagyobb mértékig, meg a pénzbeszerzést nyelbeütő bankárig és jogtanácsosig.

S mikor azután a vasut már elkészült, hány ember kell annak csak a rendes karban tartásához, mennyi a vasuti szolgálat ellátásához a leg-egyszerűbb őről föl a vasutigazgatóságig s a miniszteriumi főhivatalnokig. Hány ember kap kenyeret a vasutra fuvarozás megindulásával, mennyire megszorodik pl. a bérkocsik száma is a vasutmenti városokban az előbbi állapotokhoz képest. Ami természetes is, mert hát sokkal kevesebb ember jó be a saját kocsiján s mindinkább több idegen, akinek a városban nincsen saját kocsija. Mennyi fetelelep, építőanyag-raktár keletkezik minden vasuti állomásnál annak jeléül, hogy megindul az állomás községében az építkezés és szükség kerül ezekre a holmikra. Hány vendéglő keletkezik minden vasutállomásnál? Ezek természetesen mind telket is szereznek ottan, nem is kicsi darabokat; ki ne látná, hogy itt nagy értékelkedésre nyílik lehetőség. A vasut-hoz vezető utcák foigalmának a megélénkülése, az oda vezető utak miharabb bekövetkező jobb kivilágítása, tartósabb burkolása, az utak-menti ingatlanok ebből folyólag kapóssá válása mivel idézhető elő olyan hamar s olyan könnyen, mint a vasut létesítésével? Van-e mód, van-e eszköz, amelyik ennyi keresetet, ennyi értéket s a többtermelés ennyi lehetőségét ilyen könnyen nyújtana még, mint a vasutépítés? Am álljon elő vele, aki még csak hozzá foghatót is ajánlani tud!

.:Székely vasutat.: a székelyeknek!

— Búcsú — ezredesünktől.

— 1916. aug. 1.

Hosszú 22 hónapja annak, hogy ezredünk, a székelyek 82-es gyalogezredének vezetője ezredünk feje, megsebesült és elhagyott bennünket.

Orosz Lengyelországban voltunk és bár a naptár november hónapját mutatta, mégis az egész területet a nap égető sugaraival aranyozta be.

Ezredünk, amely vezető nélkül maradt (egy kicsiny falucska lévén az erdő szélén), az orosz hordák többszöri támadását visszaverte és tartotta a reá bizott állást. Egyik támadás a másikat követte és az ellenség rohamai egymásután roppantak össze a mi derék székelyeink makacs ellenállásán, kitartásán.

E rettentő harcok közepette jöttél Te, hogy magadra vállald, a válladra vedd ezredünk vezetését, hogy erős kezekkel kormányozd a meglazult gyeplőt, hogy a székelyfának méltó koronája legyen.

Azóta sok minden történt, azóta

a háborúnak minden elképzelhető borzalma magával hurcolta ezredünket, a háboru rémes viháza megtépásztá zászlónkat és sorra szaggasztta le a székelyek fájának fiatal hajtásait.

E hosszú idő alatt, a sok megpróbáltatás közepette, amikor annyiszor állottunk a halállal szemben és Te az önmegtágadó, odaadó lélekjelenlétteddel, mindannyiunk csodálatát, becsülését és szeretetünket vontad magadhoz.

Atyai gondoskodásig menő szereteted, kitartásod e hosszú idő alatt csak hirt, dicsőséget hozott a székely népnek, feledhetetlen emléket és babérkoszorút a 82-es ezrednek.

És most, amikor mint a szárnyait leeresztett fáradt madár, úgy Te is az elmúlt 22 hónap nehéz munkájától fáradtan, megtörve, elcsigázottan távozol körünkől, nekünk úgy tűnik fel, mindha magaddal vinnéd lelkünk egész melegét, egész bensőnket.

Ezredes ur Teutsch! Ez alkalommal is kérünk, hogy gondold mindig szeretettel vissza reánk, akik egy „Isten hozzád“ kíséretében, biztosítottunk arról, hogy emléked örökké élni fog bennünk és az általad szerzett, megalapozott babérkoszorút, további aranylevelekkel fogjuk díszíteni.

Isten velünk, szerencse fel!

Stein S. Zsigmond,
82-es zászlós.

Székelyföldi hőseink.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Torda-aranyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hőseknek a hadügyminiszterium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

LXXXIV.

Tilolmen János 21 hgye. Tavm. Fekete völgy 1872 hadifogoly (Oroszország). — Todea István 21 hgye. Tavm. Középpeterd 1885 hadifogoly (Oroszország). — Turk Geraszin 21 hgye. Tavm. Székelyhidas 1875 hadifogoly (Tjumen, Oroszország).

Ürmösi József örvezető 2 gye. 9 sz. Hszvm. Lisznyó 1887 ms.

Vomir Tódor 21 hgye. Tavm. Alsófüle 1878 hadifogoly (Oroszország). — Vutka Jeremiás 21 hgye. 10 sz. Tavm. Bányahavas 1891 hadifogoly (Troizk, Oroszország).

Az 1915 dec. 18-án kladott 337 sz. veszt. lajstrom szerint:

Román János tart. zászlós 31 gye. 16 sz. Marostvm. Abafája megs. — Várhely Gyula tart. hadapród 31 gye. 4 sz. Hszvm. Kézdivásárhely 1891 megs. — Wermescher Norbert tart. hadnagy 31 gye. 2 sz. Székelyudvarhely 1890 ms.

Ádám György 31 gye. 2 sz. Tavm. Marosujvár 1893 ms. — Antal

Dénes 12 árkászszázalój Udvhvm. Székelydobó 1895, meghalt 1915 okt. 12.

Banai Sándor 31 gye. 11 sz. Mezőnagycsány 1888 megs. — Banka János örvezető 31 gye. 16 sz. Tavm. Székelykocsárd 1882 megs. — Bodea Mihály 31 gye. 1 sz. Tavm. Szelistye 1893 ms.

Csutak Bálint 12 árkász. Csik-szentgyörgy 1895 ms. — Czimonea Vazul 31 gye. 3 sz. Tavm. Topánfalva 1892 ms.

Dán Aurél 31 gye. 2 sz. Tavm. Felsődetrethem 1894 ms. — Dávid János 12 árkász. Hszvm. Uzon 1895 ms. — Derstár György 31 gye. 3 sz. Hszvm. Magyarbodza 1891 ms. — Dupl. György 31 gye. 1 sz. Tavm. Aranyosbánya 1885 ms.

Farkas János 31 gye. 2 sz. Tavm. Felvincz 1894 ms.

Gaita Miklós 31 gye. 4 sz. Tavm. Aranyosvágás 1891, meghalt 1915 július 31. aug. 31. — Gombos Miklós János pótt. 50 gye. Tavm. Felsővidra 1891, meghalt 1914 okt. 22.

Jepure Gavril 31 gye. 4 sz. Tavm. Csűrűlye 1894, meghalt 1916 jul. 31. — aug. 31. Józán Miklós 31 gye. 2 sz. Tavm. Tordatur 1894 ms. — Jurian János tisztiszolga 31 gye. 16 sz. Tavm. Mezőnagycsán 1888 ms.

Kolozsi György 31 gye. 4 sz. Tavm. Aranyosegerbegy 1886 ms. — Kosztea Gerasim 21 hgye. X-6. msz. Tavm. Aranyosfő 1892 ms. — Kovács Gábor 12 árkász. Székelyudvarhely 1895 ms.

Lazea János (Constantin Bordsz) 31 gye. 1 sz. Tavm. Fekete völgy 1885 ms. — Lingurár Gábor 31 gye. 2 sz. Tavm. Szelistye 1885, meghalt 1915 aug. 23.

Magda Miklós tizedes 31 gye. 16 sz. Tavm. Dombró 1892 megs. — Makave Gábor 31 gye. 11 sz. Tavm. Aranyosbánya 1891 ms. — Markovits Izsák 31 gye. 1 sz. Tavm. Mezőnagycsány 1885 megs. — Mocsán Valér 31 gye. 2 sz. Tavm. Alsódetrethem 1894 ms.

Nagy Gábor 31 gye. Tavm. Bágyon 1894 ms. — Nagy Márton 68 gye. 4 sz. Csvm. Gyergyófalva 1889 ms. — Neág Kacsor Vaszi 31 gye. 1 sz. Tavm. Fehérvölgy 1886 ms. — Nikora Péter 31 gye. 2 pótsz. Tavm. Mezőcsán 1894 ms. — Nikula Jakab 31 gye. 1 sz. Tavm. Hesdát 1886 ms.

Olteán Péter 31 gye. 1 sz. Tavm. Havasasszonyfalva 1892 ms.

Pál Ferenc 31 gye. Tavm. Toroczko 1884, meghalt 1915 jul. 31. — aug. 31. — Petrea György 31 gye. Tavm. Fehérvölgy 1890 ms.

Stoica János 31 gye. 1 sz. Tavm. Alsódetrethem 1893 megs. — Suciu Miklós 31 gye. 4 sz. Tavm. Fekete völgy 1894 ms. — Szébeni Mihály 31 gye. 2 sz. Tavm. Aranyosegerbegy 1893 ms. — Sztán Mihály 31 gye. 2 sz. Tavm. Fehérvölgy 1883 ms.

Tiska Constantin 31 gye. 4 sz. Tavm. Felsőmocs 1892 ms. — Torda Vaszi 31 gye. 2 sz. Tavm. Me-

zókók 1887 ms. — Tohoneyan János c. őrzető 31 gye. 5 sz. Hsz. Magyarboda 1890, meghalt 1915 jul. 31. — aug. 31.

Vesza János 31 gye. 2 sz. Tavm. Aranyoslonka 1884 ms. — Viesz Vasi Miklós Ignác 31 gye. 2 sz. Tavm. Aranyosvágás 1885 ms. Vincze Márton 31 gye. Hszvm. Kézdimártonfalva 1876 ms.

Helyreigazítás. A 224 sz. veszt. lajstromhoz: Szász Lajos 82 gye. 19 sz. Udv. Lövete 1895, meghalt 1915 május 9.

A 122 sz. veszt. lajstromhoz: Kóssa Felix pótt. 82 gye. 8 sz. Csikjenőfalva 1889 ms. (Mint meghalt volt kimutatva.) (Folytatjuk.)

Régi székely adomák.

Irta: lengyelbéli Bárány Orbán Ottó.

12. Török Gáspár szokásai.

A magyar alkotmányt tudvalevőleg 1861-ben kaptuk vissza — névlegesen. Felszólították a vármegyét, hogy a nagyszebeni Reichsrathba küldjenek képviselőket.

A vármegyék képviselői egész Erdélyből Kolozsvárra értekezletre gyűltek össze és ott egyhangulag elhatározták, hogy az osztrák beclvasztási tendenciát visszautasítják és az öszsbírodalmi gyűlésen részt nem vesznek.

Az értekezlet napján este díszelőadást tartottak a kolozsvári Nemzeti Színházban. A színház előtt az utcán oly nagy volt a tolongás, hogy a bejáratához még csak közeledni sem lehetett.

Az udvarhelyvármegyei küldöttségben velünk volt Török Gáspár is.

— Várjatok egy kicsit, csinálók én helyet — szól hozzánk s ekkor két kezét előrenyújtotta a közönség között és a harmadik előnyújtás után annyi helyünk volt, hogy a jegykiadó előtt állottunk.

Török Gáspár a zsufolt tömeg feje felett a jegyeket részlinkre is kivette s azután a bejáratnál hömpölygő közönség soraiban nyitott utat az előbbi módszerrel és mi rövidesen a színházban helyünkön voltunk.

Egy filigrán kis asszonyka éppen Török Gáspár széles háta megett kapott helyet. Az első felvonás alatt folyton ágaskodott (emelkedett) helyéről, hogy valamit lásson, de semmit sem látott.

Ahogy a szünet beállott, felkérte Törököt a helycserére.

— Jó szívvel hugom — szól és azzal az asszonykát, mint egy pelyhet emelte fel a padokon át és tette le maga elé, ő pedig a másik percben a lábát áttéve, az asszonyka helyére ült.

A közönség körében általános moraj vonult végig. Azt hitték valami komolyabb baj történt és mindenki Török Gáspárt bámulta.

13. Ugron Mihály és a kocsisa.

Az 1848—49-iki szabadságharcban a muszkák Székelyudvarhelyen is keresztül vonultak. Az ágyukat a mostani zöldség-piacon állították

fel és a katonák is ott strázsáltak.

Ugron Mihály Szentmihályon lakott és a városba jött ügyeit elintézni. Rendes szállása a Szent-féle fogadóban volt, amely előtt az ágyuk állottak s ezektől behajtani nem tudott.

— Húzd félre azt az ágyut! — kiáltott reá mérgesen a muszkára Ugron Mihály.

A muszka azonban oda sem nézett.

Ugron Mihály leszökött a szekérről és az egyik ágyut megragadta s kezdte elhuzni az utból.

A muszkák azt hitték, hogy az ágyut bántani akarja. Rávetették magukat és lefogták. A tábor egy óra mulva tovább indult. Ugron Mihályt szekerstől lovastól, kocsisával együtt elvitték.

Mikor Bögözből kiértek, a menetet megállították s Ugron Mihályt elvitték a sánc tetejére és úgy reá, mint a kocsisára 25—25 botot vertek. Ezzel aztán elbocsátották őket.

Ugron Mihály nem mert Székelyudvarhely felé, a muszka táborral szembe menni, hanem Bögözből felment Szentlászlóra. Ott a papnál éjszakára megszállott.

Vacsora közben elbeszélte, miképp járt a muszkákkal, de azt elhallgatta, hogy ő is 25-öt kapott; csak azt mondta, a kocsisát verték meg.

Majd a kocsist is behívták vacsorára. Az szintén elbeszélte a velük történeteket. Azonban ő meg azt mondta, hogy csak a méltóságos urra vertek 25-öt.

Mikor aztán a kocsisra rápírtottak, hogy a méltóságos ur pedig ő reá mondta, hogy kikapott, a kocsis nagy sunyian a bajosza alól morgogta:

— A fene egye meg. A nemes embernek ott is szerencséje volt, mert ő csak 24-et, én pedig 25-öt kaptam...

Irodalom.

— **Két hajó csodálatos kalandja.** Már a háboru elején is óriási feltűnést keltettek az Emden hűstettei a keletázsiai és indiai vizeken. Minden üldöztetés ellenére is hónapokon át réme volt ellenségeinknek és merészségével, ügyességével mérhetetlen kárt okozott nekik, míg végül egy nagy angol pánccalossal folytatott aránytalan küzdelemben a Szumatrától délre fekvő Keeling szigetek táján elsüllyedt. Közben azonban egy 40—50 emberből álló különítmény szétrombolta itt Angliának utolsó táviró összeköttetését Ausztráliával.

Ez a partra szálló szakasz Mücke sorhajóhadnagy vezetése mellett egy alig tengerképes, kizsákmányolt vitorláhajón, az Ayeshán, majd egy kis Lloydgőzösön az angol blokádvonalat áttörve, ezer veszély között eljutott az Indiai Oceánon át a Vöröstengerbe. Innen részben vitorlás csónakokon a tengeren folytatták ka-

landos utjukat, részben a hasonlóan vészterhes arabiai sivatagokon át sikerült Törökországba jutniok, miközben az angoloktól felbérelt vad beduinhordákkal több napon át tartó heves ütközetbe is kellett bocsátkozniok.

Hűstettekben és a legváltozatosabb kalandokban — ebben a háboruban is — páratlanul gazdag az Emden-Ayesha útja. Szerencse, hogy ezeket a történelem számára olyan író jegyezte fel, mint Mücke, az Ayesha parancsnoka, aki élményeit és tetteit egy nagy íróhoz méltó művészetel tudja előadni. Nem száraz többékevésbé muló értékű riport ez a két könyv, hanem minden időkre szóló gyönyörű regény, teli finom humorról, költői leírásokkal, meglepő fordulatokkal.

Nincs az a Verne-regény, mely vele versenyre kelhetne, mert ezekben is sok az ismeretterjesztő részlet, a lélekemelő lendület s mindez nem mese, hanem élő valóság, sőt történelem.

A haditengerészeti életnek, a sivatag viszonyosságainak, élvezetes leírása Gáspár Ferenc tollára emlékeztet. Ez a regényszerűség és a művészi köntös az, ami ezt a két könyvet eddig is oly keresetté tette (5 millió példány fogyott el néhány hét alatt) s ami kiemeli a közönséges hadi irodalomból és hisszük, hogy klasszikussá fogja tenni.

Mások is irtak az Emden-Ayesha hűstetteiről. Hasonló kalandokon átesett tengerészek újabban Mücke módszere szerint írják meg riportjaikat, de a mester stílusának eleveenségét egyik sem tudja megközelíteni. Mückének végig érdekfeszítő előadása utólréhetetlen. S a milyen mohón ma, a világháboru izgalmai közepette elkapkodták fiatalok és felnőttek, hölgyek és férfiak egyaránt, olyan érdeklődéssel és élvezettel fogják olvasni ezután is nemzedékről-nemzedékre.

Az „Emden”-nek, valamint az „Ayeshá”-nak ára 2 korona 40 fillér. Kapható és megrendelhető a kiadónál Rózsavölgyi és Társa cs. és kir. udvari zenemű- és könyvkereskedőnél Budapest, IV. Szervita-tér 5.

— **Új könyv az öröklési jogról.** A háboru a hagyatékok számát a dolog természete szerint tetemesen megszorította, minélfogva az öröklési jogviszonyok rendezése és az ezekből keletkező vitás kérdések és perek egyre több dolgot adnak azoknak a hatóságoknak és bíróságoknak, melyek e kérdések és jogviták elintézésére vannak hivatva. Ez okból időszerű és közhasznú vállalkozásnak tartjuk Dr Harmath Jenő és Dr Negrea Camill munkáját, mely az osztrák polgári törvénykönyv hatályosságának területén érvényes öröklési jogot 17 nyomtatott iven fogja tárgyalni és f. év szeptember végén az Erdélyrészi Jogi Közlöny kiadásában kerül sajtó alá. E könyv az Erdélyrészi Jogi Közlöny kiadóhivatalánál (Kolozsvár, Deák Ferenc utca 42. sz.) 12 K 40 f. előfizetési árban megrendelhető vagy előjegyezhető.

HIREK.

— Kormánybiztosi kinevezés.

A magyar királyi minisztérium Dr Betegh Miklóst, Torda-aranyosvármegye főispánját, a nagyszebeni cs. és kir. katonai parancsnokság területére és egyidejűleg az ugyane területen működő legfelső parancsnokság mellé kormánybiztossá nevezte ki.

— **Zászlószentelése** lesz a Szombatfalvai Gazdakörnek e hó 20-án d. u. fél 3 ó. Székelyudvarhelyt, a szombatfalva-városrészi róm. kath. templomban. Ez ünnepélyes aktus végzetével a Gazdakör jótékony célú, műkedvelői előadást rendez részben a 82-es székely rokkantthősök alapja javára. Előadják „A szökött katona” c. szindarabot.

— **A székely vasút** kiépítésének megtárgyalására Kézdivásárhely kereskedői és iparosai a közeli napokban értekezletet tartanak. Ajánljuk figyelmükbe a „Székelyország” mai számának első helyén elmondottakat, amelyek legyorsabbban célhoz vezetnek.

— **Aratási háláadó ünnepély Homoródfürdőn.** A homoróvidéki unitáriusok szokásos aratási háláadó ünnepélyüket, az ugynevezett „Unitárius búcsút” e nyáron f. hó 20-án Homoródfürdőn megtartják. Szép idő esetén a szabadban tartandó istentisztelet szónoka Zoltán Sándor homoródszentmártoni unitár. lelkész lesz.

— **Postás-kinevezés.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Dávid Lajos székelyudvarhelyi m. kir. posta- és távirótisztet jelenlegi állomáselyén posta- és távirófőtisztnek nevezte ki. Dávid Lajos e jól megérdemelt előléptetésére reá szolgált. Kitartó, pontos és szorgalmas működése, valamint a közönséggel szemben tanúsított előzékeny magatartása — mely különben általános jellemvonás a székelyudvarhelyi postahivatalnál — egyaránt érdemesítették az előléptetésre, amely alkalomból székely testvéri szeretettel üdvözljük a magunk részéről is.

— **Rostapó lött székely vitéz,** Ferenczy László 82-es tizedes ez a csoda székely vitéz, akinek testén 700 kisebb és 43 nagyobb sebet számlált meg az olasz harctér egyik kötöző helyén a főorvos. A derék fiu ennek dacára — életben maradt; noha balszemét elvesztette. Ferenczy László, mint a székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium V. osztályának növendéke ment az olasz harctérre, ahol állandóan a tűzvonalban harcolt.

— **A tordaarnyosi gazdák** példás ügybuzgalommal működő egyesülete ma (vasárnap) d. e. 10 órakor tartja meg ez évi rendes közgyűlését a vármegyeház kistermében Tordán.

— **A harangok bevonulása a Székelyföldön** is folyamatba van. Csikvármegyében már befejezéshez közelget.

— **Zenetanárok** — saját érdekében — a „Székelyország“-ra való hivatkozással, közöljék címüket Rózsavölgyi cs. és kir. udvari zeneműkiadóhivatalával, Budapest, IV. Szervita-tér 5.

— **800—1000 korona** métermázsanként az anyarozs átlagos ára. Az anyarozs az orvostan fontos gyógyszere, de erős mérge is. Az anyarozsszal vegyített lisztből készült kenyér vagy ételek súlyos betegséget, merevkórságot (tetanus) idéz elő.

— **Országos Magyar Színház Részvénytársaság** címmel 90 év tartamára, 200,000 K alaptőkével, mely áll 1000 db 200 K névértékű névre szóló törzsrészvényből, Budapest székhellyel részvénytársaságot tervez Dr. Majthényi Miklós polgármester Székelyudvarhely, Dr. Bányász Vilmos magánzó és Csók György Géza színházi titkár Budapest. Céljuk az lenne, hogy nagyobb vidéki városokban színházakat, Budapesten és a vidéken mozgófényképszínházakat és filmgyárat létesítsenek. Az aláírási ívnek igen lényeges és érdekes pontja, hogy Csók György Géza jelenleg színházi titkár ur, ki a részvénytársaság egyszer s mindenkorai ügyvezető-igazgatója lenne és a közgyűlés által megállapított fix-fizetésén kívül a nyersjövedelemből 10 százalék jutalékot kapna mindaddig, míg csak a részvénytársaság fennáll. Ez a jutalék az esetben is biztosított Csók ur részére, ha a rt. más, bármely intézménnyel egyesülne, sőt az esetleg építendő filmgyárnál a Csók ur által szabadon választott területen szabad lakást, fűtést és világítást is kapna Csók ur — a rt. iránt kifejtett érdemeiért. Az alapítók aztán — ezen kívül — egyebekben sem maguknak, sem másoknak egyéb előnyöket biztosítani nem kívánnak... Minden 200 K-ás részvény aláírása után 20 K át kell 2 hét alatt befizetni Székelyudvarhely város pénztárába s ha a megalkulás nem sikerül, 1 K költség levonása után a pénzt mindenki visszakapja.

— **Csikódrverés** volt e hó 10-én Székelyudvarhelyt Szabó Gábor járási főszolgabíró vezetésével. Az 5—6 hónapos harcéri csikókra 130—700 koronáig árvereztek a székelyek. A tulnyomó rész 400 K-n felül került eladásra. A kikiáltási ár 120 K volt s annyira élénk érdeklődés mutatkozott, hogy az eladásra került 40—50 darab háromszöresét is megvették volna. Az idők és pénzbőség jele, hogy székelyeink csak amugy ropogtatták az ezres bankókat tömött tárcájukban.

— **Tíznapos szeszgyárvezetői tanfolyamot** rendeznek Budapesten. Aug. 21-én kezdődik. Jelentkezni lehet e hó 18-ig a Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Orsz. Egyesületénél IX. Köztelek-u. 8. sz.

— **A nagyszbeni busuli benedéglőt** özv. Majercsik Pálné bírja bérben, aki a nagy idegen forgalomra való tekintetből az étlapokat magyar és német nyelven készítteti, de a város nevét csak magyarul: „Nagyszeben“-nek írja.

— **Lótenyésztő kerületek alakítása.** A földmívelésügyi miniszter elrendelte, hogy az állami méneknek a fedeztetési állomásokon való kiosztásánál egy bizonyos lófajtát tenyésztő helyekre csak olymén osztatik ki, a melynek használata a vidék loányagának egyöntetű fejlődését biztosítja. Egyben felhívta a miniszter a törvényhatóságokat, hogy a ménvizsgáló küldötségek utasításával gondoskodják arról, hogy az ilyen vidéken magán tulajdonban levő méneket is csak akkor engedjék köztenyésztésre, ha az ottani tenyésztési faj jellegének megfelel és így másfajtaú vagy fajta jelleg nélküli mént tenyészgizolvánnyal el látni nem lehet.

— **A székelyudvarhelyi m. kir. áll. kő- és agyagipari szakiskola** készséggel küldi meg a felvételre vonatkozó értesítőjét az érdeklődő szülőknek. Az igazgatóság.

Nyomtatja és kiadja **BETEGH PÁL** könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt.

A világháborúban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott — Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és Udvarhely-vármegyék bármelyik községébe tartozó s külön a hős 82-es katonák hiteles és teljes névsorát egyedül a „Székelyország“ c. ujság közli. E lapot három hónapig 2 K 50 fillérért bárhova s így a táborba is bérmentesen elküldi a „Székelyország“ kiadóhivatala, mely Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt van. — **Remdélje meg azonnal!** Posta-utalványra írja le a címet és küldje be a csekély előfizetést, melynek vétele után hetenként pontosan kapja a „Székelyország“-ot, a székelység hű barátját.

Új Nemzedék

politikai, szép-
irodalmi, köz-
gazdasági
hetilap.

Szerkeszti:
DR. MILOTV. ISTVÁN.

Szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, U. Csáky-utca
49. sz.

Minden olyan kérdést szívesen és örömmel támogat, amely az erdélyi magyar nyelv és kultúra ügyét előmozdítja.

Kérjen azonnal mutatványszámot!

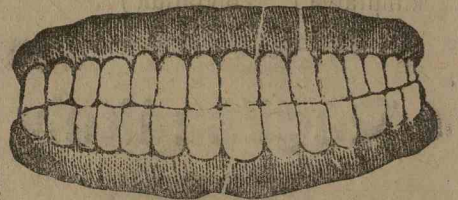
- Öröm és haszon -

kínálkozik azoknak, akik a Vasárnapi Könyvet olvassák, mert e nagyszerű heti füzetke minden szükséges tudni valóról szóval és képekkel bőven

tájékoztató. Aki a Vasárnapi Könyvet olvasni és terjeszteni akarja, az hivatkozzék a „Székelyország“ jelen közleményére és írjon az Országos Közművelődési Tanácsnak: Budapest, IV. Ferenciek-tere 3. szám alá, a honnan a „Vasárnapi Könyv“ mutatványszámát azonnal megküldik.

Névjegyek megírók és mindenféle nyomtatványok készítői e lap kiadóhivatalában.

Fogászati műterem

Springer M.

Brassó, Lópiac 10. sz. l. em.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy műtermemet áthelyeztem a fenti cím alá.

Végzek minden a fogászat terén előforduló teendőket u. m.: mindenféle fogtömést (plombálást) és fogcseinálást.

Ugy egyes fogakat, mint egész fogsort rágásra használhatóan a gyökérnek a szájból való eltávolítása nélkül. Ugyisint arany foglálattal vagy platínával is.

Arany fogkoronát, hidmunkát szájpadlás nélkül, valamint a szájból ki nem vehető. Nem jól illő fogsorok átalakítását is.

Minden munkát a legjobb kivitelben készítek.

Fog- és gyökérhúzást a legkényelmesebb bánásmód mellett eszközök.

Kiváló tiszlettel:

SPRINGER M.

áll. vizsgázott fogtechnikus.

Nádor-féle

I-ső sorozata (10 kötet) zongorára és énekre

titkos zsebkiadások

Egy-egy kötet ára 2

Az első sorozat tartalma:

I-ső kötet	Sas Náci Nótáskönyve I.	20	válogatott	nóta
II-ik	Kondor Ernő	20	„	„
III-ik	Fráter Lóránd	I. 20	„	„
IV-ik	Fráter Lóránd	II. 20	„	„
V-ik	Fráter Lóránd	III. 20	„	„
VI-ik	Csóka Józsi	20	„	„
VII-ik	Ányos Laci	I. 20	„	„
VIII-ik	Nádor Samu	I. 20	„	„
IX-ik	Dr. Révffy Lajos	I. 20	„	„
X-ik	Bodrogi Zsigmond	I. 24	„	„

Ingyen kapja a Székelyország e hirdetésére való hivatkozással az egyes kötetek tartalomjegyzékét, ha pedig 9 kötet szelvényt a kiadónak beküldi, ugyancsak teljesen ingyen kapja meg a hiányzó 10-ik kötetet és a tíz kötethez való díszes tokot. A kötetek megrendelhetők a „Székelyország“ kiadóhivatalától Székelyudvarhelyt.

Nádor Kálmán kiadása Budapest, Károly-körút 8.

NEMESEK

UDVARHELYVÁRMEGYE

NEMES CSALÁDJAI

© Szerkesztette: **Pálmai József** ©
családtörténetíró Marosvásárhely,
Magyarország címeres könyvének ügy-
vezető szerkesztője.

Ára füzve 20 korona. Kapható **Betegh Pál** könyvkiadónál SZÉKELYUDVARHELYT.
E díszesen kiállított, családi címerekkel dusan illusztrált mű, igen becses családtörténeti adatokat foglal magában.